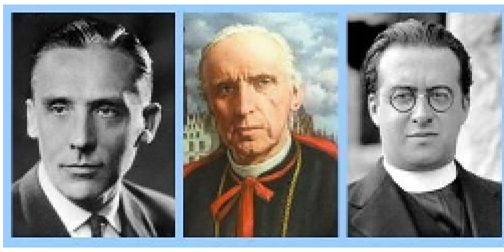

BRILAJ MENSOJ

Antaŭ 600 jaroj, Loveno ricevis universitaton. Instruado okazas ĉi tie ekde la 2-a de oktobro 1426. Dum ses jarcentoj, brilaj pensuloj, novigantoj kaj esploristoj helpis formi la vizaĝon de la urbo. Dum ĉi tiu foto-serĉpromeno, vi laŭvorte iras laŭ iliaj paŝoj. Laŭ la vojo, lasu vin surpriziĝi **de brilaj mensoj el la pasinto** kaj ankaŭ de **nuntempaj sciencistoj** farantaj pioniran laboron. La itinero ligas iliajn rakontojn kun lokoj en la urbo, kun kiuj ili havas rilaton. Tiel ĉi, la promenado ofertas viglan enkondukon al la riĉa akademia historio de Loveno.
La foto-serĉpromeno estas **proksimume 3,2 km** longa. Sekvu la **ruĝan itineron** sur la mapo kaj uzu la instrukciojn. La numeroj sur la mapo rilatas al lokoj ligitaj al la brilaj mensoj, kiujn vi pli bone konos en la akompanaj tekstoj.

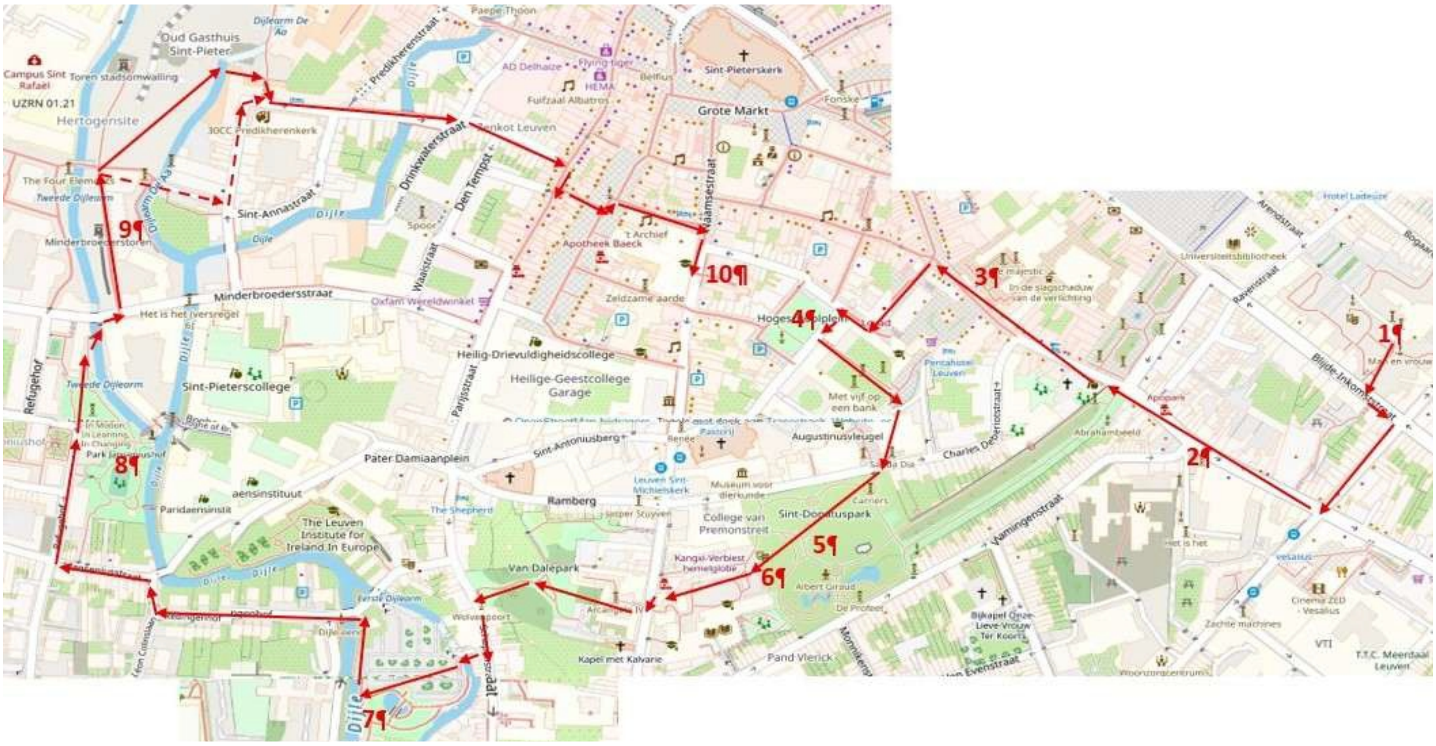

Streketo-linio indikas alternativan itineron okaze ke strato estas barita. Sekvante ĉi tiun itineron, vi trovu 25 fotojn, ĉiuj videblaj de la strato, sed nepre regule rigardu ankaŭ supren, malsupren aŭ malantaŭen. Metu la fotojn en la ĝustan sinsekvon de la promenvojo, komencante de la deirpunkto ĉe Erasmushuis, hejmo de la Fakultato de Literaturo, Blijde Inkomststraat 21, ĉe la falinta ĉevalo apud la ĉefa enirejo. La promenado kondukos vin tra la centro de Loveno kaj finiĝas ĉe la Universitataj Haloj, Naamsestraat 22. Ekiru laŭ la vojo kaj malkovru kiamaniere Loveno estis bredejo por scio, imagopovo kaj progreso, dum 600 jaroj jam!

"Lots of Leuven" estas platformo de spertaj kaj pasiaj urbogvidistoj de Loveno. Vi povas kontakti ilin por fascinaj kaj surprizaj urbaj promenoj, kovrantaj multajn temojn kaj en diversaj formoj: ĝeneralaj aŭ specialigitaj, piede aŭ bicikle, por grandaj aŭ malgrandaj grupoj, en pluraj lingvoj, ktp. Por informoj kaj kontaktoj, vidu: WWW.LOTSOFLEUVEN.COM.

Vi povas sendi la ĝustan sinsekvon al lotsofleuven@gmail.com plej malfrue ĝis lundo, la 31-a de aŭgusto 2026. La solvo tiam estos sendita al vi. Vidu ankaŭ: www.lotsofleuven.com aŭ facebook.com/lotsofleuven.

Kiu ajn ĉion ĝuste faros, havas ŝancon gajni senpagan partoprenon por 2 homoj al tema promenado fare de *Lots of Leuven*. Metu la ĉi-subajn fotojn en la ĝusta sinsekvo de la promenvojo, komencante ĉe Erasmushuis, Blijde Inkomststraat 21, kaj finante ĉe la Universiteitshallen, Naamsestraat 22 en Loveno.

NOMO: ……………………………………………… Retpoŝtadreso:…………………………………………

1

2

3

7

4

5

6

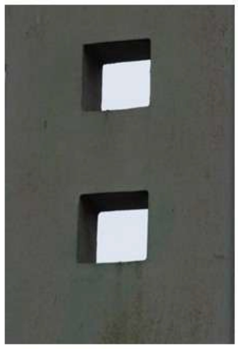
11

8

9

10

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

1. Komenco: Erasmushuis, Blijde Inkomststraat 21, Loveno, ĉe la falanta ĉevalo apud la enirejo

La Erasmus-Konstruaĵo estas la hejmo de la Arta Fakultato. **Emma Vorlat** (1929-2017) fariĝis la tria ina **germanistino** kun doktora titolo. Ŝi estis la unua virino inkludita en la administra teamo de KU Leuven kaj restis vicrektorino dum 10 jaroj. Ŝi konstante strebis por egalaj ŝancoj por virinoj en la universitato kaj por pli bonaj laborkondiĉoj por virinoj ĝenerale.

Ankaŭ **(art)historiistoj** apartenas ĉi tie. Grava figuro estas **Raymond Lemaire** (1921–1997). Li ludis ŝlosilan rolon en la disvolviĝo de moderna konservado kaj nuntempaj restaŭradprincipoj, interalie kiel kunaŭtoro de la Venecia Ĉarto (1964). Li respondecis pri la restaŭrado de la Granda Beginejo. Internacie, li kontribuis al la restaŭradoj de la Akropolo kaj Borobuduro. En la Kastelo Arenberg, la RLICC (Raymond Lemaire Internacia Centro por Konservado) daŭrigas sian laboron.

Iru al Blijde Inkomststraat. Transiru la straton kaj turnu maldekstren ĝis kiam vi atingos Maria-Theresiastraat. Vi turnu dekstren por eniri ĝin ĝis kiam vi atingos Tiensestraat. Turnu dekstren en Tiensestraat ĝis kiam vi atingos Kard. Mercierplein No. 2, la Supera Instituto de Filozofio.

2. Supera Instituto de Filozofio

La instituto estas fondita en 1889 sub la impeto de **Désiré Mercier** (1851–1926), **kardinalo kaj filozofo**. Li enblovis novan vivon en Neotomismon kaj faris Lovenon internacia filozofia centro. Dum la Unua Mondmilito, li fariĝis morala simbolo de belga rezisto, eble eĉ pli ol Reĝo Alberto. Mercier ligis fidon kun kritika pensado kaj dialogon kun moderna scienco. Pli posta filozofo, **Herman van Breda** (1911–1974), kun granda persona risko, savis la heredaĵon de **Edmund Husserl** de detruo fare de la nazioj antaŭ kaj dum la Dua Mondmilito kontrabandante la tutan arkivon al Loveno kun la kunlaboro de la belga ambasadejo en Berlino. En Loveno, li fondis la Husserl-Arkivojn, tutmondan centron por fenomenologio. Tiel farante, li denove igis fundamentan filozofian pensadon alirebla por pli postaj generacioj.

Sekvu Tiensestraat ĝis la kolegio De Valk (Tiensestraat nr. 41).

3. Kolegio De Valk kaj la angulo kun Muntstraat

La Jura Fakultato en De Valk kaj la lukto por universala balotrajto ĉe la angulo kun Muntstraat (vidu ŝildon) estas proksime ligitaj al politikistoj. **Auguste Beernaert** (1829-1912) studis **juron** ĉi tie kaj estis Ĉefministro de Belgio de 1884 ĝis 1894, periodo markita de la unua sociala leĝaro, la vastiĝo de voĉdonrajtoj, kaj la establado de la Sendependa Konga Ŝtato. Li estis eminenta pacifisto kaj kontraŭstaris, interalie, sklavecon kaj la ekspluatadon de Kongo. En 1909, li gajnis la Nobel-premion pri paco.

Marianne Thyssen (1956-) komencis sian karieron kiel asistantino ĉe la Jura Fakultato. Ŝi estis membro de la EU-Parlamento, EU-komisaro pri Dungado, Sociaj Aferoj, Kapabloj kaj Labor-Moviĝeblo, kaj prezidanto de CD&V (Kristan-demokrata partio). La protekto de la nederlanda lingvo en Eŭropo estis unu el ŝiaj politikaj ŝatokupoj dum multaj jaroj. Ŝi ankaŭ kampanjis por "egalaj salajroj por egalaj laboroj en la sama loko" kaj tiel kontraŭbatalis socian dumpingon. En 2019, ŝi fariĝis Prezidanto de la Estraro de KU Leuven.

Daŭrigu laŭ Tiensestraat ĝis numero 46 (glaciaĵejo 't Galetje). Turnu maldekstren sub la konstruaĵon sur Jan Cobbaertplein, kiun vi sekvos ĝis Hogeschoolplein.

4. Kolegio Maria-Theresia kaj Papo-Kolegio

En ambaŭ altlernejoj, instruado de modernaj sciencoj komenciĝis ĉe la universitato en la 19-a jarcento, inkluzive de kemio. **Jean Stas** (1813–1891), eminenta **kemiisto**, provizis decidan pruvon, ke kemiaj elementoj havas fiksajn kaj neŝanĝeblajn atommasojn. Lia laboro havis daŭran influon sur la evoluo de moderna kemio. Li ankaŭ famiĝis pro solvado de la nikotina murdo. La unua jura enketo, en kiu la mortokaŭzo estis montrita per toksikologia ekzameno. La nuna Jan Stas estas sendube **Jan Tytgat** (1963-), **toksologo** kaj **farmakologo** ene de la Fakultato de Farmaciaj Sciencoj. Tytgat estas internacie agnoskita pro sia laboro en krimmedicina toksologio kaj drogesplorado.

Iru maldekstren tra la pordego de la Papo-Kolegio (Pauscollege), transiru la internan korton, kaj trairu la konstruaĵon kun la 2 leonoj. Reveninte eksteren, iru dekstren kaj supreniru la ŝtuparon ĉirkaŭ la aŭditorio De Somer. Vi transiras la straton kaj eniras la Urban Parkon.

5. Inĝenieroj en la Museo Houiller kaj la Instituto por Elektromekaniko

La Karbomuzeo ĉe Deberiotstraat 32 kaj la Instituto por Elektromekaniko (nun Vlerick Business School) ĉe Vlamingenstraat 83 atestas la komencon de inĝeniera edukado en 1864. **André Dumont** (1809-1857), **mininĝeniero**, antaŭdiris la ĉeeston de karbo en la kampina regiono (Kempen). En 1901, karbo estis malkovrita en As je profundo de 541 m. Dumont respondis al tio per: "*Je savais qu'ils seraient trouvés.* (Mi sciis, ke ili estos trovitaj.)" Dumont antaŭenigis novajn minteknikojn kaj fondis la Asocion de Mininĝenieroj

en Loveno. Tute malsama rimarkinda novigo venas de **Ignace Verpoest** (1948-), inĝeniero specialiĝanta pri la disvolviĝo, modelado kaj analizo de novaj **kompozitaj materialoj**. Li kreis malpezan materialon, polipropilenon, kiun Samsonite uzas por fabriki ultramalpezajn valizojn. Samsonite gajnis la Red Dot Design Award, gravan dezajnan premion, per la valizoj.

En la urba parko, turnu dekstren ĝis kiam vi atingos la grandan kioskon kun la pentrita balena vosto. Dekstre de la kiosko estas malgranda pordo; trairu ĝin kaj restu dekstre. Vi alvenos al la interna korto de la Atrecht-Kolegio kun la ĉina globo.

6. Atrecht-Kolegio kaj Premonstratensiana Kolegio, Naamsestraat 61

Ferdinand Verbiest (1623–1688), jezuito, inĝeniero kaj **astronomo**, estis sendita al Ĉinio kiel misiisto. Li estis aprezata ĉe la imperiestra kortego kiel astronomo pro sia reformo de la ĉina kalendaro. La ĉielglobo, kiun vi vidas ĉi tie, estas preciza kopio de la globo en Pekino, kiun Verbiest konstruis por imperiestro Kangxi. La globo enhavas 1 888 stelojn kaj ĉielajn korpojn kaj pezas preskaŭ 3 850 kg.

Pasu sub la 2 pordegoj de la Arras-Kolegio al Naamsestraat.

George Lemaître (1894-1966), pastro, teologo, **kosmologo**, matematikisto kaj fizikisto, laboris ĉe la Premonstratensiana Kolegio (Naamsestraat 61). Lia plej granda atingo estas, ke li estis la unua, kiu komprenis, ke la universo estas dinamika, disetendiĝanta sistemo, kiu iam komenciĝis de ununura praa atomo. Kritikistoj nomis ĝin la Praeksplodo, la nomo, kiu restis. Einstein poste nomis ĝin "la plej bela kaj plej kontentiga klarigo por kreado".

Transiru la straton maldekstren. Rigardu la internan korton de la Van Dale-Kolegio (n-ro 80) kaj revenu al Naamsestraat. Daŭrigu, prenu la padon dekstren tuj antaŭ la Kalvaria Kapelo. Malsupreniru la ŝtuparon en la ĝardeno de la Van Dale-Kolegio kaj restu je la maldekstra flanko. Vi alvenos ĉe la fundo sur Schapenstraat. Turnu maldekstren ĝis kiam vi atingos numeron 27. Je la kontraŭa flanko, iru dekstren kaj pasu sub la konstruaĵon. Ĵus antaŭ la parkejo, sekvu la pavimitan vojeton maldekstren. Tra la malfermaĵo dekstre en la heĝo, vi eniras la Dejlo-parketon (Dijleparkje). Sekvu la vojeton dekstren en la parko, trairu unu el la 3 malfermaĵoj, kaj turnu dekstren sur la vojeton laŭlonge de la Dejlo.

7. Orfejo, Instituto de Tersciencoj, kaj estonta kampuso por Psikologio-Pedagogio

Maldekstre de la Dejlo staras la iama orfejo por knaboj, kiu fariĝis klasĉambroj kaj laboratorioj por geografiistoj kaj geologoj en 1968. Nova kampuso por psikologio kaj pedagogio baldaŭ estos konstruita tie. Barono **Albert Michotte** (1881–1965) estis **psikologo** kaj pioniro de eksperimenta percepta psikologio. Li akiris tutmondan famon per sia esplorado pri kaŭza percepto per inĝeniaj moviĝantaj figuroj: ni vidas kaŭzecon, ni ne nur rezonas ĝin. Tiel li montris, ke la cerbo rekte asignas signifon al tio, kion ĝi perceptas.

Peter Adriaenssens, infana kaj adoleska psikiatro, faris la mensan vundeblecon de junuloj temo de diskuto. Li verkis plurajn furorlibrojn pri gepatrado kaj estas tre dezirata opiniestro. Kun empatio kaj kritika okulo, li desegnas la ligon inter individuaj problemoj kaj socia premo. Kiel pensulo, aŭtoro kaj komentisto, li pledas por malrapideco, zorgo kaj respondeco. Lia signifo kuŝas en humanigo de menshigiena prizorgo por junuloj kaj la publika konversacio pri ĝi.

Ĉe la fino de Dijlepad, turnu maldekstren. Vi preterpasas la statuon "Dejlo-anaso" (Dijle-eend). Sekvu la straton Redingenhof, kiu ĉe la fino dauriĝas dekstren. (Atentu: NE eniru Redingenstraat!) Poste, turnu maldekstren en Janseniusstraat ĝis kiam vi atingas la Refugehof, kiun vi eniru dekstren. Vi nun estas interne de la Refugehof.

8. Refugehof, Kolegio Justus Lipsius

Dekstre, trans la Dijle, staras la impona novgotika Kolegio Justus Lipsius, studenta rezidejo. **Justus Lipsius** (1547–1606) estis **humanisto**, filologo, **historiisto**, kaj unu el la plej influaj humanismaj akademiuloj de la 16-a jarcento. Li instruis en Leiden kaj Loveno, interalie. Liaj politikaj kaj moralaj ideoj, precipe rilate al ordo, disciplino kaj ŝtata aŭtoritato, havis gravan influon sur pensado pri regado kaj etiko en Eŭropo. Aldone al sia plej fama filozofia verko, "Constantia", li verkis la unuan historion de Loveno, "Lovania".

Tuj preter la historia ĝardena belvedero, turnu dekstren. Ĉe la gazono/libroŝranketo, prenu la maldekstran padon, sekvu ĝin, kaj tie kie la vojo splitiĝas ambaŭflanke de konstruaĵo, prenu la dekstran padon, proksime al la Dejlo. Ĉe la fino, iru trans la malgrandan ponton, tra la pordego, ĝis Minderbroederstraat. Transiru ĉi tiun straton diagonale dekstren. Vi nun estas ĉe la Hertogensite. Prenu la Kerstine Liedekensstraat al la ponto super la Dejlo.

9. Hertogensite, Sint-Pieters- kaj St. Raphael Hospitaloj

La televida programo de 2020 "Meer vrouw op straat" rivelis, ke nur 3% de la stratoj de Loveno estas nomitaj laŭ virino. Jen kialo nomi la novajn stratojn sur Hertogensite, la lulilo de sanservo en Loveno, laŭ fortaj virinoj en la prizorga sektoro. Renkontu, interalie, fratinon **Jules-Marie Heymans**, fondinton de la flegistlernejo, **Claire Vellut**, leprologistinon aktivan en Barato, kaj **Kerstine Liedekens**, la unuan akuŝistinon dungitan de la urbo.

Pieter de Somer (1917-1985), **kuracisto** kaj **mikrobiologo**, estis la unua laiko, kiu fariĝis rektoro de la Universitato de Loveno en 1966. Li iniciatis multdisciplinan esploradon kaj antaŭenigis kunlaboron inter la universitato kaj la industrio. Li fondis la "Rega"-Instituton (dekstre de Kerstine Liedekensstraat). Tie, vakcinoj kontraŭ poliomjelito kaj rubeolo, interalie, estis evoluigitaj. Li ludis gravan rolon en la divido de la universitato en nederlandlingvan kaj franclingvan institucion. Dum la papa vizito en 1985, li emfazis "la liberecon erari" aŭ la absolutan akademian liberecon de esplorado.

Se la vojo estas malfermita, daŭrigu laŭ ĝi kun la Dejlo maldekstre ĝis kiam vi atingos la renovigitan (Sankta Petro) Gasthuis (Kliniko) diagonale dekstre.

(Se ne malfermita, sekvu la alternativan itineron; vidu la mapon). Ĉe la (Sankta Petro) Gasthuis, turnu dekstren kaj pasu sub la novajn konstruaĵojn de la St. Martins Kloosterhotel por eniri O-L-Vrouwstraat. Sekvu ĝin maldekstren ĝis kiam vi atingos Drinkwaterstraat kaj daŭrigu al Parijsstraat. Turnu dekstren kaj post nelonge turnu maldekstren en Drie Engelenberg. Transiru la Oude Markt diagonale maldekstren al Zeelstraat. Ĉe la angulo kun Naamsestraat, la Ŝtofaj Haloj, la nunaj Universitataj Haloj, staras dekstre.

10. La universitataj haloj

Tiuj ĉi 14a-jarcentaj ŝtofhaloj estis plurfoje modifitaj por gastigi aŭditoriojn por la universitato. Unu el la konstrumajstroj estis **Matthijs de Layens** (†1483). Lia majstraĵo staras iom pli fore: la grandioza urbodomo (1448-1469) en ekstravaganca gotika stilo kun riĉaj ornamaĵoj. Li ankaŭ kontribuis al la Preĝejo de Sankta Petro, la Sakramenta Turo, kaj la monumenta Ronda Tablo sur la Granda Placo, kiu poste estis rekonstruita en novgotika stilo. Daŭris 500 jarojn antaŭ ol knabinoj estis akceptitaj en la universitaton, 560 jarojn por la unua ina profesorino, **Marguerite Lefèvre**, geografistino kiu fariĝis profesorino nur en la aĝo de 66 jaroj, kaj 600 jarojn por la unua ina rektorino, **Severine Vermeire**. Por la unua fojo, la universitaton nun gvidas virino, Severine Vermeire (1970-), esplorkunordiganto de la Biomedicinaj Sciencoj-Grupo kaj fama gastroenterologo. Kiel rektorino, ŝi volas sin devontigi al redukto de burokratio kaj fokusiĝo al kernaj taskoj: novigado, inspirado kaj kreado de efiko. La rektorino ankaŭ estas librovermo kaj volas instigi ĉiujn legi.

La foto-serĉpromeno finiĝas ĉi tie.

Respondeca eldonisto: Lots of Leuven, aspc, Zwartzustersstraat 16/202, 3000 Leuven. La nederlandlingvan version elŝutu senpage de la retejo de Lots of Leuven. Printita versio: 5 €, aĉetebla ĉe Visit Leuven, Jozef Vounckplein 2, Leuven.
Esperanta traduko: Lode Van de Velde, 2026 por Esperanto 3000 aspc